

სიმონ გურეშიძე

გ. წერეთლის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტი

სირია ბაშარ ალ-ასადის დამხობის შემდეგ - ცვლილებები და გამოწვევები

აბსტრაქტი

2011 წელს დაწყებული სირიის კონფლიქტი თანამედროვე ახლო აღმოსავლეთის ერთ-ერთ ყველაზე ხანგრძლივ და დამანგრეველ ომად იქცა. პოლიტიკური სირთულეები, ეთნო-კონფესიური დაპირისპირებები, მასშტაბური იძულებითი მიგრაცია და გარე ძალების ჩარევა ქვეყანას ტრანსფორმაციულ კრიზისში აქცევდა. 2024 წლის ბოლოს ბაშარ ალ-ასადის რეჟიმის დამხობა და ხელისუფლების გადაცემა აჰმად აშ-შარას (აბუ მუჰამმად ალ-ჯულანი) გარდამავალი მთავრობისთვის, ახალი ეტაპია არა მხოლოდ სირიის შიდა განვითარების, არამედ სისტემისათვისაც. სტატიაში განხილულია ის ძირითადი მიმართულებები, რომლებიც განსაზღვრავს ქვეყნის პოლიტიკურ რეალობას პოსტ-ასადის ეპოქაში.

აშ-შარას მთავრობა ხელისუფლების გადაბარების პროცესში ორი ძირითადი ამოცანის წინაშე დადგა: პირველი — ძალაუფლების ლეგიტიმაციის განმტკიცება მრავალფეროვან სოციალურ ჯგუფებში; მეორე — სახელმწიფო ინსტიტუციების აღდგენა და ფუნქციონირების უზრუნველყოფა. ახალმა ლიდერმა, რომელიც წარსულში ისლამისტურ სამხედრო-პოლიტიკურ სტრუქტურებთან იყო ასოცირებული, გამოავლინა ხელისუფლების ტრანსფორმაციის მცდელობა შეიარაღებული წინააღმდეგობიდან პოლიტიკური მმართველობის ფორმირებამდე. მისი ლეგიტიმაციის მთავარი წყარო გახდა ორი ფაქტორი: გარე მხარდაჭერა — დასავლეთის ქვეყნების მიერ გარდამავალი ხელისუფლების აღიარება. შიდა შეთანხმებები — ქურთულ ფორმირებებთან მიღწეული შეთანხმება, რომელიც ისტორიულ წინგადადგმულ ნაბიჯად იქნა აღქმული.

თუმცა, სირიის მოსახლეობის მნიშვნელოვანი ნაწილი კვლავ სკეპტიკურადაა განწყობილი როგორც ახალი ხელისუფლების, ისე მისი პოლიტიკური დღის წესრიგის მიმართ, რაც განაპირობებს სახელმწიფოს კონსოლიდაციის სირთულეს.

საკვანძო სიტყვები: პოსტ-რევოლუციური სირია, რეგიონული აქტორები, ალავიტები, ბედუინები, დრუზები.

მას შემდეგ, რაც თუნისიდან დაწყებული „არაბული გაზაფხულის“ სახელით ცნობილი რევოლუციური ტალღა სირიაში გადავიდა 2011 წლის მარტში და 13 წლიან სისხლისმღვრელ სამოქალაქო ომში გადაიზარდა, საბოლოოდ 2024 წლის 8 დეკემბერს დაემხო ბაშარ ალ-ასადის რეჟიმი და ქვეყნის სათავეში მოვიდა აჰმად აშ-შარა, რომელიც აბუ მუჰამმად ალ-ჯულანის სახელითაც იყო ცნობილი. იგი 2025 წლის 29 მარტიდან ფორმირებულ გარდამავალი მთავრობის კაბინეტთან ერთად მართავს ქვეყანას. პოლიტიკური ექსპერტებისა და მკვლევრების ყურადღება სხვადასხვა აქტუალურ საკითხებთან ერთად მიმართულია იმაზე, თუ რა წვლილს

შეიტანს სირიის სამომავლო განვითარებაში როგორც საგარეო პოლიტიკური, ისევე შიდა სოციალური, ეკონომიკური თუ პოლიტიკური გამოწვევების დაძლევის თვალსაზრისით - თავის დროზე გაეროს, აშშ-ის, თურქეთისა და სხვა ქვეყნების მიერ ტერორისტული ორგანიზაციების სიაში შეყვანილი დაჯგუფება „ჯაბჰათ ალ-ნუსრა“ მემკვიდრე ორგანიზაცია „ჰაიათ თაჰრირ აშ-შამის“ ყოფილი ლიდერი. აქვე აღსანიშნავია ისიც, რომ თავის დროზე „ჯაბჰათ ალ-ნუსრა“ აფილირებული იყო ტერორისტულ ორგანიზაცია „ალ-კაიდასთან“ და მის ფორმირებაში ასევე მონაწილეობდა ტერორისტული ორგანიზაცია „ისლამური სახელმწიფოს“ ლიდერი აბუ ბაქრ ალ-ბადდადი. მოგვიანებით აშ-შარაამ საჯაროდ გაწყვიტა ურთიერთობა „ალ-კაიდასთან“, დაშალა „ჯაბჰათ ალ-ნუსრა“ და სხვადასხვა ისლამისტური მცირე ჯგუფების გაერთიანების საფუძველზე ჩამოაყალიბა ახალი ორგანიზაცია „ჰაიათ თაჰრირ აშ-შამი“.¹

სირიის კრიზისი მთელი თავის ხანგრძლივობის მანძილზე მსოფლიოს ყურადღების ცენტრში იყო, ვინაიდან სამოქალაქო კონფლიქტის ინტერნაციონალიზაცია მოახდინა როგორც ხელისუფლებამ, ისევე ოპოზიციამ. ომში ჩართული რეგიონული აქტორების ინტერესები, მიზნები და ამოცანები ხშირად ისე უპირისპირდებოდა ერთმანეთს, რომ პოლიტიკური კრიზისის ტემპერატურა არაერთხელ აიწია მაქსიმალურ ზღვარზე, რამაც თანამედროვე სამყარო რამდენჯერმე გლობალური საფრთხეების წინაშეც დააყენა. აღნიშნულ კონფლიქტს არაერთი ჟურნალისტური გამოძიება, სამეცნიერო კონფერენცია, სამეცნიერო-ანალიტიკური კვლევა, წიგნი, სტატია და დისერტაცია მიეძღვნა; აღნიშნული დაპირისპირება მრავალი წლის მანძილზე კვლავ დარჩება სიღრმისეული კვლევის საგნად. შესაბამისად, დიდია ინტერესი იმისა, თუ როგორ განვითარდება რეგიონის ამ ძალზე მნიშვნელოვან ქვეყანაში პოლიტიკური მოვლენები, მას შემდეგ, რაც მთელ არაბულ სამყაროში „არაბული გაზაფხულის“ შემდეგ ხელისუფლებებში მოსული ისლამისტები დამარცხდნენ ეგვიპტესა და თუნისში.

წინამდებარე სტატიის მიზანია შეაფასოს ბაშარ ალ-ასადის რეჟიმის დამხობიდან 8 და სირიის გარდამავალი მთავრობის ფორმირებიდან (2025 წლის 29 მარტი) 5 თვის შემდეგ ის პირველი ნაბიჯები, რაც ხელისუფლებამ გადადგა საგარეო პოლიტიკის კუთხით; ასევე რა პოლიტიკის გატარებას აპირებს მულტი კონფესიური და მულტი ეთნიკური ქვეყნის შიგნით, რა გამოწვევები ემუქრება აღნიშნულ ნაბიჯებს და გამოკვეთოს ის პოლიტიკური კონტურები, რომლებიც პოსტ-ასადისეულ სირიაში დღესდღეობით ყალიბდება.

საგარეო პოლიტიკის თავისებურებები

სირიის გარდამავალი პრეზიდენტის პირველი თვეები წარმატებული აღმოჩნდა იმ თვალსაზრისით, რომ მან თავის კოლეგების და ყურე-ს ქვეყნების სამეფო ოჯახების მიწვევით არაერთი ვიზიტი განახორციელა ევროპაში, აშშ-ში, თურქეთში, სამხრეთ კავკასიასა და არაბულ ქვეყნებში, ამათგან ზოგიერთში რამდენჯერმე. იმ ეტაპისთვის აღნიშნული ქვეყნების სია და ვიზიტების ქრონოლოგია შემდეგნაირად გამოიყურებოდა: არაბთა გაერთიანებული

¹ Sebastian Usher, Middle East Regional Editor. Who are the rebels in Syria? BBC, 8 December, 2024. Last Modified Sept. 1. 2025. <https://www.bbc.com/news/articles/ce313jn453zo>

სამიროები, აზერბაიჯანი, ბაჰრეინი, ეგვიპტე, თურქეთი, იორდანია, კატარი, საუდის არაბეთი, საფრანგეთი, ქუვეითი. 2025 წლის სექტემბერში მიწვეულია აშშ-ში, ნიუ იორკში დაგეგმილ გაეროს ასამბლეაზე დასასწრებად და იგი ასევე მიიწვია რუსეთში ამავე ქვეყნის საგარეო საქმეთა მინისტრმა სერგეი ლავროვმა.²

² Syria's Sharaa meets UAE counterpart in second visit to a Gulf country as leader. Reuters April 13, 2025 8:40 PM GMT+4 Updated April 13, 2025. Last Modified Sept. 1, 2025.

<https://www.reuters.com/world/middle-east/syrias-sharaa-heads-uae-second-visit-gulf-country-leader-2025-04-13/>

Rasa Evrensel and Ikram Kouachi. Syrian president arrives in Azerbaijan for 1st official visit. Anadolu Agency, 12.07.2025 - Update: 12.07.2025. Last Modified Sept. 1, 2025.

<https://www.aa.com.tr/en/middle-east/syrian-president-arrives-in-azerbaijan-for-1st-official-visit/3629101>

Syria's president visits Bahrain and discusses regional affairs with the king. Associated Press, updated 5:15 PM GMT+4, May 10, 2025. Last Modified Sept. 1, 2025.

<https://apnews.com/article/syrian-bahrain-alsharaa-visit-king-hamad-2ac88b85ac105676da674c4bdcbe06871>

Syria's new president invited to emergency Arab League summit in Egypt. Reuters, February 24, 2025 12:49 AM GMT+4 Updated February 24, 2025. Last Modified Sept. 1, 2025.

<https://www.reuters.com/world/syrias-new-president-invited-emergency-arab-league-summit-egypt-2025-02-23/>

Syria's al-Sharaa meets Erdogan in Turkiye as sanctions lifted. Aljazeera, 24 May 2025. Last modified Sept. 1, 2025.

<https://www.aljazeera.com/news/2025/5/24/syrias-al-sharaa-meets-erdogan-in-turkiye-as-sanctions-lifted>

Beatrice Farhi. Jordan's king hosts Sharaa amid Israeli escalation in Syria. Al-monitor, February 26, 2025. Last Modified Sept. 1, 2025.

<https://www.al-monitor.com/originals/2025/02/jordans-king-hosts-sharaa-amid-israeli-escalation-syria>

On visit to Qatar, Sharaa, Aoun seek Doha's support for Syria and Lebanon. The Arab Weekly, Wednesday 16/04/2025. Last Modified Sept. 1, 2025.

<https://the arabweekly.com/visit-qatar-sharaa-aoun-seek-dohas-support-syria-and-lebanon>

Syria's President al-Sharaa meets Saudi Arabia's MBS in first foreign trip. Aljazeera, 2 Feb 2025. Last Modified Sept. 1, 2025.

<https://www.aljazeera.com/news/2025/2/2/syrias-president-al-sharaa-meets-saudi-arabias-mbs-in-first-foreign-trip>

Gavin Blackburn. Syria's interim leader Ahmad al-Sharaa visits Paris in first official trip to Europe. Euronews.com, 07/05/2025 - 8:50 GMT+2 • Updated 13:26. Last Modified Sept. 1, 2025.

<https://www.euronews.com/my-europe/2025/05/07/syrias-interim-leader-ahmad-al-sharaa-visits-paris-in-first-official-trip-to-europe>

Kuwait, Syria discuss bilateral ties as al-Sharaa makes first visit since Assad's fall. The New Arab Staff, 01 June, 2025. Last Modified Sept. 1, 2025.

<https://www.newarab.com/news/al-sharaa-makes-first-kuwait-visit-fall-assad>

Syria's Sharaa to visit US in September for UN address: report. The New Arab Staff, 03 June, 2025 Last Update 03 June, 2025 15:06 PM. Last Modified Sept. 1, 2025.

<https://www.newarab.com/news/syrias-sharaa-visit-us-september-un-address-report>

Russia's Putin meets Syrian FM in Moscow, Sharaa invited to Russia-Arab summit. Reuters, July 31, 2025 7:50 PM GMT+4 Updated July 31, 2025, Last Modified Sept. 1, 2025.

2025 წლის მაისში, საუდის არაბეთში, ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტ დონალდ ტრამპთან შეხვედრის შემდეგ³, აშშ-ის პრეზიდენტის მიერ სირიაზე სანქციების მოხსნის დაანონსებისთანავე მეზობელი და სხვა ქვეყნებიდან დაბრუნება დაიწყო ლტოლვილებმა.⁴ ორი თვის თავზე კი დამასკოში ინვესტიციების მოზიდვის საკითხებისადმი გამართულ კონფერენციას დასასწრებად ეწვია 130 ბიზნეს კომპანიის აღმასრულებელთა დელეგაცია საუდის არაბეთიდან, რომელსაც ხელმძღვანელობდა ნავთობის ყოფილი მინისტრი და შემდგომ ინვესტიციების საკითხთა მინისტრი ხალიდ ალ-ფალიჰი. კონფერენციის შესახებ გავრცელებული ცნობების თანახმად, კონფერენციის მსვლელობისას შესწავლილი იქნა თანამშრომლობის გზები და ხელი მოეწერა 47 შეთანხმებას, რომლებიც მოიცავდა ენერგეტიკის, ტელეკომუნიკაციის, საბანკო საქმისა და საინვესტიციო ფონდების სფეროებს.⁵

საგარეო პოლიტიკური კუთხით, ყველაზე დიდ ინტერესს იწვევდა და იწვევს სირია-რუსეთისა და სირია-ირანის ურთიერთობები და წინამდებარე სტატიის მიზანია ყურადღება სწოროდ ამ საკითხებზე იქნება გამახვილებული. ირანის შესახებ, სტატიის დასკვნით ნაწილში ვისაუბრებ. მთავარ ინტერესს იწვევდა შემდეგი საკითხი, შეძლებდა თუ ვერა რუსეთი სირიაში თავის ბაზების შენარჩუნებას. აღნიშნულთან დაკავშირებით შემდეგი მოსაზრებები და არგუმენტები არსებობდა: რუსეთს ესაჭიროება თავის სამხედრო ბაზების შენარჩუნება სირიაში, რათა ტარტუსის საზღვაო ბაზის მეშვეობით შეინარჩუნოს ხმელთაშუა ზღვაზე წვდომა, ხოლო ჰმეიმის ავიაბაზა კი საშუალებას აძლევს ლოგისტიკური მომსახურება გაუწიოს თავის "აფრიკულ კორპუსებს" (ყოფილ ვაგნერელებს) ცენტრალური აფრიკის რესპუბლიკაში, მალიში, ბურკინა ფასოსა და ნიგერში, სადაც რუსეთი აფრიკული ქვეყნების ხელისუფლებებს ეხმარება ისლამისტების წინააღმდეგ ბრძოლაში, მას შემდეგ რაც ჩამოთვლილი ქვეყნები დატოვეს ფრანგულმა სამხედრო ძალებმა (ნიგერში აშშ-ის ძალებმაც) და ისინი ზემოთ ხსენებულმა რუსულმა ძალამ ჩაანაცვლა. პოსტ-ასადისეულ სირიაში ისეთ ქვეყანასთან ახლო ურთიერთობების დამყარება როგორც რუსეთია - რომელიც ირანთან ერთად 9 წლის განმავლობაში მატერიალური და ცოცხალი რესურსებით ეხმარებოდა ბაშარ ალ-ასადის რეჟიმს, რამაც გააჭიანურა მრავალ წლიანი სისხლის მღვრელი

<https://www.reuters.com/world/middle-east/russias-putin-meets-syrian-fm-moscow-sharaa-invited-russia-arab-summit-2025-07-31/>

³ Trump meets Syria's al-Sharaa, eyes normalisation of ties with Damascus. Aljazeera, 14 May 2025 | Updated: 14 May 2025 09:17 PM (GMT). Last Modified Sept. 1, 2025.

<https://www.aljazeera.com/news/2025/5/14/trump-meets-syrias-al-sharaa-eyes-normalisation-of-ties-with-damascus>

⁴ سوريا: الشرع يستقبل وفدًا أميركيًا رفيع المستوى بالتزامن مع رفع العقوبات Euro news Arabic, 5:00 - 2025/ 26/08 نشرت في GMT+2. Last Modified Sept. 1, 2025.

<https://arabic.euronews.com/2025/08/26/syria-sharaa-receives-a-high-level-us-delegation-as-sanctions-are-lifted>

⁵ Simon Henderson. Promises of Billions Confirm Saudi Political Support for Syria. Washingtoninstitute.org, Aug 4, 2025. Last Modified Sept 1, 2025.

https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/promises-billions-confirm-saudi-political-support-syria?fbclid=IwY2xjawMg5qtleHRuA2FlbQlxMQBicmlkETFOYVpnY3VGdU12Rmk0dXpOAR6DWTTQYweKDfmKFNKu6iYnT0mJ1gcueK22R0kqntdIFv3hclCkh3_yQVxMEg_aem_ii7CyLkKhTa50k5PFjnwAg

სამოქალაქო ომი, შედეგად კი ასეულობით ათასი ოპოზიციურად განწყობილის და ასევე რეჟიმის მომხრეების სიცოცხლაც შეიწირა, ხოლო მილიონობით სირიელი სხვადასხვა ქვეყნებში ლტოლვილებად აქცია, საბოლოოდ კი ბაშარ ალ-ასადს თავშესაფარი მისცა - გამარჯვებული რევოლუციის სირიაში, ასეთ ქვეყანასთან ახლო ურთიერთობების დამყარება პოლიტიკურად არამომგებიანი ნაბიჯი იქნებოდა ნებისმიერი ახალი ხელისუფლებისთვის. აღნიშნულიდან გამომდინარე, დაბნეულობას იწვევდა ის ფაქტი, რომ სირიის გარდამავალი მთავრობა ქვეყნის სათავეში მოსვლიდან რამდენიმე თვის განმავლობაში არ აფიქსირებდა თავის არც უარყოფით, არც დადებით პოზიციას რუსეთის ბაზების დატოვებასთან დაკავშირებით და აცხადებდა, რომ ეს საკითხი სირიელი ხალხის გადასაწყვეტი იყო; ამასთან, აშ-შარაას სამთავრობო კაბინეტი პოლიტიკური ურთიერთობების დამყარების სანაცვლოდ, დაჟინებით არ ითხოვდა ბაშარ ალ-ასადის გადაცემას. თავის მხრივ რუსეთმა გადაწყვიტა მოქნილი პოლიტიკა გაეტარებინა სირიის ახალი ხელისუფლების მიმართ და ბაშარ ალ-ასადის მიერ დამასკოს დატოვებიდან (8 დეკემბერი 2024) ერთი თვის შემდეგ, 2025 წლის იანვარის მონაცემებით, საწვავითა და სხვა ენერგო რესურსებით ეხმარებოდა აშ-შარაას მთავრობას. 2025 წლის მარტში რუსეთის ფედერაციის პრეზიდენტმა ვლადიმირ პუტინმა სირიის გარდამავალ პრეზიდენტს გაუგზავნა წერილი, რომლის მიხედვითაც თანადგომასა და ყველა საკითხში დახმარებას ჰპირდებოდა.⁶ ყოველივე ზემოთ თქმულიდან გამომდინარე, მაინც მოულოდნელი იყო 2025 წლის ივლისის ბოლოს სირიის გარდამავალი მთავრობის საგარეო საქმეთა და თავდაცვის მინისტრების ვიზიტი რუსეთში. საგარეო საქმეთა მინისტრი ასაად აშ-შაიბანი თავის კოლეგას, სერგეი ლავროვს და შემდეგ ვლადიმერ პუტინს შეხვდა; მისი მთავარი გზავნილი იყო: "გვსურს, რომ რუსეთი იყოს ჩვენ მხარეს", ხოლო თავდაცვის მინისტრი აბუ მურჰაფ კასრა, თავის კოლეგას ანდრეი ბელაუსოვს შეხვდა და ზოგიერთი რუსულენოვანი წყაროს მიხედვით სირიაში რუსული ბაზების საკითხი განიხილეს.⁷

პარალელურად უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ მანამდე აშ-შარაამ პრეზიდენტის ორგანიზაციული და ადმინისტრაციული საკითხების გენერალურ მდივნად სამთავრობო კაბინეტში დანიშნა თავის ძმა მაჰერი, რომელსაც ბაშარ ალ-ასადის რეჟიმის დამხობის შემდეგ სირიის ჯანდაცვის მინისტრის პოსტი ეკავა. მას ჰყავს რუსეთ-სირიის ორმაგი მოქალაქეობის მქონე რუსი ცოლი ტატიანა ზაკიროვა.

⁶ Mark N. Katz. Will Russia be able to keep its bases in Syria? atlanticcouncil.org, December 18, 2024. Last Modified Sept. 1, 2025. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/hts-syria-russia-bases/>

Dominika Cosic. Russia seeking to retain influence and relations with new Syrian regime. Euro News.com, 13/12/2024 - 12:05 GMT+1. Last Modified Sept. 1, 2025. <https://www.euronews.com/my-europe/2024/12/13/russia-seeking-to-retain-influence-and-relations-with-new-syrian-regime>

⁷ SANA: глава Минобороны Сирии прибыл в Москву с официальным визитом. Tass.ru, 31 июля, 14:36,

обновлено 31 июля, 15:27. Last Modified Sept. 1, 2025.

<https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/24677015>

Белушов встретился с министром обороны переходного правительства Сирии. Ведомости, 31 июля, 16:45. Last Modified Sept. 1, 2025.

<https://www.vedomosti.ru/politics/news/2025/07/31/1128392-belousov-vstretilsya>

თავის მხრივ ტატიანა ზაკიროვა 2000-იანი წლების დასაწყისიდან 2020 წლამდე ფლობდა წილებს ტრანსპორტის ინსპექტირებისა და ლანდშაფტის დიზაინის კომპანიაში, იგი ინარჩუნებს მჭიდრო კონტაქტს თავის დასთან ევგენია ჟერებცოვასთან, რომლის კომპანიამაც ქალაქ ვორონეჟის კეთილმოწყობის სერვისისთვის 45 მილიონი რუბლის (526 000 დოლარი) კონტრაქტი გააფორმა. აშ-შარაას ძმისა და ტატიანას სამი შვილიდან უფროსი, 23 წლის რაშიდი 2020 წლიდან ვორონეჟის უნივერსიტეტში სწავლობს. მაჰერს 2000 წელს დამთავრებული აქვს ბურდენკოს სახელობის სამედიცინო უნივერსიტეტი ვორონეჟში და მუშაობა დაიწყო იქვე 2013 წელს. 2022 წელს კი გადავიდა თურქეთში და სამედიცინო კონსულტანტად მუშაობდა სირიის ჩრდილოეთ ნაწილში. რუსეთის სახელმწიფო მედიამ მაჰერის თანამდებობაზე დანიშვნა გააშუქა და ხაზი გაუსვა მის სამედიცინო განათლებას, წყაროდ კი ბოლოს 2023 წელს განახლებული ექიმთა ვებ-გვერდი მოიყვანა სადაც 5 ვარსკვლავიანი რეიტინგით არის შეფასებული მეან-გინეკოლოგი მაჰერ აშ-შარაა 25 წლიანი სტაჟით ვორონეჟიდან. რუსული ოპოზიციური მედია მიიჩნევდა, რომ კრემლი ეცდებოდა მაჰერის ფაქტორი დამასკოზე ზეწოლის ბერკეტად გამოეყენებინა.⁸ აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით მტკიცებით ფორმაში რაიმეს თქმა ძნელია, მაგრამ აღსანიშნავია ერთი საყურადღებო გარემოება: 2025 წლის მაისის შუა რიცხვებში, სააგენტო როიტერსმა გამოაქვეყნა სტატია სათაურით: „ექსკლუზივი: სირია გეგმავს თავის ვალუტა დაბეჭდოს არაბთა გაერთიანებულ სამამიროებსა და გერმანიაში, რაც დაასრულებს რუსეთის როლს“, მაგრამ იმავე სააგენტოს მიერ, სირიის ახალ ვალუტასთან დაკავშირებული 2025 წლის აგვისტოს მიწურულს გამოქვეყნებული სტატიის თანახმად, ცნობილი გახდა, რომ სირიის მხარე შეუთანხმდა რუსულ სახელმწიფო კომპანია „გოზნაკს“, რომელიც ასადის მმართველობის დროსაც ბეჭდავდა სირიის ვალუტას, ახალი ვალუტის დაბეჭდვის საკითხზე. ორმა სირიელმა ბანკირმა და საკითხში ღრმად ჩახედულმა ადგილობრივმა წყარომ სააგენტოს განუცხადა, რომ აღნიშნული შეთანხმება 2025 წლის ივლისის ბოლოს მოსკოვში სირიის მაღალი რანგის დელეგაციის ვიზიტის შემდეგ დაიდო.⁹

⁸ Syria's New President Has Russian Family Ties – Reports. Themoscwtimes.com. April 8, 2025. Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://www.themoscowtimes.com/2025/04/08/syrias-new-president-has-russian-family-ties-reports-a88649>

From Voronezh to the People's Palace: Russian Media Reveal New Details About Maher Al-Sharaa's Life in Russia. Shaam Network, April 10, 2025. Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://syrianobserver.com/syrian-actors/from-voronezh-to-the-peoples-palace-russian-media-reveal-new-details-about-maher-al-sharaas-life-in-russia.html>

Gulnar al-Ali Damascus. The New Arab Staff. Maher 2.0? Fears of nepotism in Syria as al-Sharaa's brother takes top role. Newarab.com, 07 April, 2025. Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://www.newarab.com/news/maher-20-fears-nepotism-al-sharaa-gives-brother-top-role>

⁹ Timour Azhari. Exclusive: Syria plans to print currency in UAE and Germany, ending Russian role. Reuters, May 16, 2025 4:27 PM GMT+4 Updated May 16, 2025. Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://www.reuters.com/markets/currencies/syria-plans-print-currency-uae-germany-ending-russian-role-2025-05-16/>

Feras Dalatey. Exclusive: Syria to revalue currency, dropping two zeros in bid for stability. Reuters, August 23, 2025 7:33 AM GMT+4 Updated August 23, 2025. Last Modified Sept. 2, 2025.

მიდა გამოწვევები პოსტ-ასადისულ სირიაში

სირია ხანგრძლივი სამოქალაქო დაპირისპირების შემდეგ მრავალი პრობლემის წინაშე დგას, მათ შორისაა სოციალური, ეკონომიკური და პოლიტიკური გამოწვევები. სტატიამი ყურადღება გამახვილებულია ქვეყანაში მცხოვრები სხვადასხვა კონფესიური უმცირესობების ინტერესთა კონფლიქტით შექმნილ მყიფე ვითარებაზე. ამ-შარაა ქვეყნის სათავეში მოსვლიდან 6 თვის განმავლობაში ცდილობდა მულტი ეთნიკურ და მულტი კონფესიურ სირიაში ახალი, ინკლუზიური მთავრობა ჩამოეყალიბებინა, რაც გარდამავალი ხელისუფლებისთვის ეგზისტენციური საკითხი იყო, ვინაიდან ბაშარ ალ-ასადის წინააღმდეგ ოპოზიციურად განწყობილი ლიბერალური ძალები ახალ პრეზიდენტს ისლამისტობაში სდებდნენ ბრალს, ხოლო ისლამისტები პირიქით, ლიბერალობაში. საბოლოოდ, მან გააფორმა ისტორიული ხელშეკრულება ქურთებთან და აღნიშნულმა ნაბიჯმა ძალზე დიდი მოწონება დაიმსახურა მთელ არაბულ სამყაროში. სწორედ ეს მომენტი იყო პირველი მძლავრი სიგნალი იმისა, რომ თავის დროზე განსხვავებული პოზიციების, პოლიტიკური გემოვნების და სხვადასხვა მიზნების მქონე ორმა ძალამ-ქურთების დემოკრატიულმა ძალებმა, რომელიც თავის დროზე აშშ-ის დახმარებით „ისლამურ სახელმწიფოს“ ებრძოდა და ჰაიათ თაჰრირ ამ-შამმა საერთო ენა გამონახა. სირიის დემოკრატიული ძალების ლიდერი მაზლუმ აბდი დადებულ ხელშეკრულებას, რომლის თანახმადაც „სდ“-ს თანდათანობითი ინტეგრაცია უნდა მოხდეს სირიის სახელმწიფო ინსტიტუტებში, ახალი სირიის მშენებლობის და მშვიდობიანი თანაცხოვრების შესაძლებლობად განიხილავდა; მიუხედავად იმისა, რომ „სდ“-ს თავის დროზე თურქეთის გავლენის წინააღმდეგაც გამოდიოდა, ხოლო ჰაიათ თაჰრირ ამ-შამს კი იდლიბში, სირიელ აჯანყებულთა უკანასკნელ ბასტიონში, თურქეთი მფარველობდა წლების განმავლობაში.¹⁰ მან ასევე თავიდან წარმატებით აწარმოა მოლაპარაკებები ას-

<https://www.reuters.com/business/finance/syria-revalue-currency-dropping-two-zeros-bid-stability-2025-08-22/>

رويترز: سوريا تعتمزم إصدار أوراق نقدية جديدة وحذف صفرين من عملتها
نشر: 22 أغسطس 2025 15:59

آخر تحديث: 22 أغسطس 2025 15:5
asharq.com, Last Modified Sept. 2, 2025.

https://asharq.com/politics/149537/%D8%B1%D9%88%D9%8A%D8%AA%D8%B1%D8%B2-%D8%B3%D9%88%D8%B1%D9%8A%D8%A7-%D8%AA%D8%B9%D8%AA%D8%B2%D9%85-%D8%A5%D8%B9%D8%A7%D8%AF%D8%A9-%D8%AA%D9%82%D9%8A%D9%8A%D9%85-%D8%B9%D9%85%D9%84%D8%AA%D9%87%D8%A7-%D9%88%D8%AD%D8%B0%D9%81-%D8%B5%D9%81%D8%B1%D9%8A%D9%86/?utm_term=Autofeed&utm_medium=Social&utm_source=Facebook&fbclid=IwY2xjawMg5aFleHRuA2FlbQlXMAbicmlkETFOYVpnY3VGdUI2Rmk0dXpOA R76o9mvUvVA8FCEDUbgxi2AlqfgOyejizalQaNyWRbO7YcZEVInfnNJ5A2J9w_aem_yyQES_k6thoa6gl pkaDYCQ#Echobox=1755866279

¹⁰ Seth J. Frantzman. Historic deal between Damascus and Kurdish-led SDF could transform Syria – analysis. Jpost.com, MARCH 11, 2025 14:03 Updated: MARCH 11, 2025 16:48. Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://www.jpost.com/middle-east/article-845611>

Turkiye slams Israel, Kurdish-led SDF for destabilising a recovering Syria. Aljazeera, 13 Aug 2025. Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://www.aljazeera.com/news/2025/8/13/turkiye-slams-israel-kurdish-led-sdf-for-destabilising-syria>

სუვაიდაში მცხოვრებ დრუზებთან.¹¹ სირიის "არაბული გაზაფხულის" დაწყებიდან პირველად მოახერხა სირიაში მცხოვრებმა მცირე ებრაულმა თემმა სინაგოგაში ლოცვა, შობა აღნიშნეს სირიელმა ქრისტიანებმა.¹²

თუმცა ოდნავ მოგვიანებით, აჯანყებულ ალავიტებსა და სამთავრობო ძალებს შორის სისხლიანი შეტაკებების სერიას ჰქონდა ადგილი მას შემდეგ, რაც ახალმა ხელისუფლებამ ექს-პრეზიდენტის მომხრე ალავიტების დაპატიმრება დაიწყო, რასაც საპასუხოდ მათი მხრიდან აჯანყება მოჰყვა.¹³

შიდა გამოწვევების თვალსაზრისით, ყველაზე დიდ პრობლემად იქცა სამთავრობო სამხედრო ძალების შეტაკება ჯერ ექს-პრეზიდენტ ბაშარ ალ-ასადის მომხრე ალავიტებთან და შემდგომ არაბ ბედუინებსა და დრუზებს შორის წარმოქმნილი კონფლიქტი, რასაც მოჰყვა ხელისუფლებისთვის ახალი გამოწვევები. ეს ორი უმცირესობა ოსმალეთის იმპერიის პერიოდიდან

غارات تركية على قوات سوريا الديمقراطية تحصد 12 قتيلًا

GST نشر في: 26 فبراير, 2025, 10:56 م

آخر تحديث: 27 فبراير, 2025, 07:05 ص Alarabiya.net. Last Modified Sept. 2, 2025.

[https://www.alarabiya.net/arab-and-world/2025/02/26/12-](https://www.alarabiya.net/arab-and-world/2025/02/26/12-%D9%82%D8%AA%D9%8A%D9%84%D8%A7-%D8%A8%D8%BA%D8%A7%D8%B1%D8%A7%D8%AA-%D8%B4%D9%86%D9%91%D8%AA%D9%87%D8%A7-%D8%AA%D8%B1%D9%83%D9%8A%D8%A7-%D9%81%D9%8A-%D8%B4%D9%85%D8%A7%D9%84-%D8%B4%D8%B1%D9%82-%D8%B3%D9%88%D8%B1%D9%8A%D8%A7)

[D9%82%D8%AA%D9%8A%D9%84%D8%A7-](https://www.alarabiya.net/arab-and-world/2025/02/26/12-%D9%82%D8%AA%D9%8A%D9%84%D8%A7-%D8%A8%D8%BA%D8%A7%D8%B1%D8%A7%D8%AA-%D8%B4%D9%86%D9%91%D8%AA%D9%87%D8%A7-%D8%AA%D8%B1%D9%83%D9%8A%D8%A7-%D9%81%D9%8A-%D8%B4%D9%85%D8%A7%D9%84-%D8%B4%D8%B1%D9%82-%D8%B3%D9%88%D8%B1%D9%8A%D8%A7)

[D8%A8%D8%BA%D8%A7%D8%B1%D8%A7%D8%AA-](https://www.alarabiya.net/arab-and-world/2025/02/26/12-%D9%82%D8%AA%D9%8A%D9%84%D8%A7-%D8%A8%D8%BA%D8%A7%D8%B1%D8%A7%D8%AA-%D8%B4%D9%86%D9%91%D8%AA%D9%87%D8%A7-%D8%AA%D8%B1%D9%83%D9%8A%D8%A7-%D9%81%D9%8A-%D8%B4%D9%85%D8%A7%D9%84-%D8%B4%D8%B1%D9%82-%D8%B3%D9%88%D8%B1%D9%8A%D8%A7)

[D8%B4%D9%86%D9%91%D8%AA%D9%87%D8%A7-](https://www.alarabiya.net/arab-and-world/2025/02/26/12-%D9%82%D8%AA%D9%8A%D9%84%D8%A7-%D8%A8%D8%BA%D8%A7%D8%B1%D8%A7%D8%AA-%D8%B4%D9%86%D9%91%D8%AA%D9%87%D8%A7-%D8%AA%D8%B1%D9%83%D9%8A%D8%A7-%D9%81%D9%8A-%D8%B4%D9%85%D8%A7%D9%84-%D8%B4%D8%B1%D9%82-%D8%B3%D9%88%D8%B1%D9%8A%D8%A7)

[D8%AA%D8%B1%D9%83%D9%8A%D8%A7-%D9%81%D9%8A-](https://www.alarabiya.net/arab-and-world/2025/02/26/12-%D9%82%D8%AA%D9%8A%D9%84%D8%A7-%D8%A8%D8%BA%D8%A7%D8%B1%D8%A7%D8%AA-%D8%B4%D9%86%D9%91%D8%AA%D9%87%D8%A7-%D8%AA%D8%B1%D9%83%D9%8A%D8%A7-%D9%81%D9%8A-%D8%B4%D9%85%D8%A7%D9%84-%D8%B4%D8%B1%D9%82-%D8%B3%D9%88%D8%B1%D9%8A%D8%A7)

[D8%B4%D9%85%D8%A7%D9%84-%D8%B4%D8%B1%D9%82-](https://www.alarabiya.net/arab-and-world/2025/02/26/12-%D9%82%D8%AA%D9%8A%D9%84%D8%A7-%D8%A8%D8%BA%D8%A7%D8%B1%D8%A7%D8%AA-%D8%B4%D9%86%D9%91%D8%AA%D9%87%D8%A7-%D8%AA%D8%B1%D9%83%D9%8A%D8%A7-%D9%81%D9%8A-%D8%B4%D9%85%D8%A7%D9%84-%D8%B4%D8%B1%D9%82-%D8%B3%D9%88%D8%B1%D9%8A%D8%A7)

[D8%B3%D9%88%D8%B1%D9%8A%D8%A7](https://www.alarabiya.net/arab-and-world/2025/02/26/12-%D9%82%D8%AA%D9%8A%D9%84%D8%A7-%D8%A8%D8%BA%D8%A7%D8%B1%D8%A7%D8%AA-%D8%B4%D9%86%D9%91%D8%AA%D9%87%D8%A7-%D8%AA%D8%B1%D9%83%D9%8A%D8%A7-%D9%81%D9%8A-%D8%B4%D9%85%D8%A7%D9%84-%D8%B4%D8%B1%D9%82-%D8%B3%D9%88%D8%B1%D9%8A%D8%A7)

¹¹ Syrian government boosts national unity with 'Suweida integration deal'. The New Arab Staff, 11 March, 2025. Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://www.newarab.com/news/syrian-government-boosts-national-unity-deal-suweida>

¹² Firas Makdesi and Kinda Makieh. After decades in exile, Syria's Jews visit Damascus. Reuters, February 19, 2025 10:46 PM GMT+4 Updated February 19, 2025. Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://www.reuters.com/world/middle-east/after-decades-exile-syrias-jews-visit-damascus-2025-02-19/>

Syrian Christians attend first Christmas Eve service since al-Assad's fall. Aljazeera, 25 Dec 2024. Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://www.aljazeera.com/gallery/2024/12/25/syrians-come-together-for-rare-moment-of-joy>

¹³ What's driving killings in Syria and who are the Alawites? Reuters, March 10, 2025 7:55 PM GMT+4 Updated March 10, 2025. Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://www.reuters.com/world/middle-east/what-is-driving-bloodshed-syria-2025-03-10/>

Dozens killed in clashes between Syrian forces and Assad loyalists. Middleeasteye.net, 7 March 2025 13:00 GMT | Last update: 5 months 6 days ago. Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://www.middleeasteye.net/news/syria-dozens-killed-clashes-security-forces-assad-loyalists>

Hugo Bachega and Jake Lapham Middle East correspondent. Worst violence in Syria since Assad fall as dozens killed in clashes. BBC, 7 March 2025. Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://www.bbc.com/news/articles/cdrxkm2evnlo>

Rasem Mroue and Abby Sewell. Clashes in Syria between government forces and Assad loyalists kill more than 200. Associated Press, Updated 3:17 AM GMT+4, March 8, 2025. Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://apnews.com/article/latakia-syria-clashes-assad-loyalists-alawites-ef7496972e037db8e90c77a5f498d721>

მოყოლებული პერიოდულად ახერხებდა მშვიდობიან თანაცხოვრებას, მაგრამ პერიოდულად შეტაკებებსაც ჰქონდა ადგილი. აღნიშნულ დაპირისპირებას ღრმა ისტორიული ფესვები გააჩნია და კონფლიქტის მთავარი მიზეზი არა კონფესიური დაპირისპირება, არამედ მიწებზე, საძოვრებსა და კონტრაბანდის გზებზე კონტროლის დამყარების სურვილი, ასევე სახელმწიფოს მხრიდან მფარველობის მოპოვება და გლობალური დათბობის შედეგად გამოწვეული გვალვების მიზეზით დამდგარი ეკონომიკური კოლაფსის დაძლევა იყო.¹⁴ მთავარი პრობლემა მდგომარეობდა იმაში, რომ ას-სუვაიდაში შეიარაღებული ძალების შეყვანა ერთის მხრივ იწვევდა ადგილობრივი დრუზებისა და მეზობელი ისრაელის გაღიზიანებას, უკან დახევა კი ხელისუფლების იმიჯს და ქვეყნის სუვერენიტეტს უქმნიდა საფრთხეს. თუმცა ისრაელი მაინც აგრძელებდა შეტევებს სირიის სამხედრო ბაზებსა და იარაღის საწყობებზე, რათა მომავალში იქ არსებული შეიარაღების, ან ბაზების გამოყენება არ მომხდარიყო მის წინააღმდეგ. ასევე დრუზების დაცვის მოტივით ავიაიერიშები მიიტანა სირიის სამთავრობო ძალებისა და არაბი ბედუინების შეიარაღებული ჯგუფების წინააღმდეგ.

აქვე ხაზი უნდა გაესვას იმ ფაქტორსაც, რომ ისრაელში არაბი ბედუინები და დრუზები (ჩერქეზებთან ერთად) გარდა იმისა, რომ საკმაოდ მაღალი პრივილეგიებით სარგებლობენ, ასევე მყარად არიან ინტეგრირებულნი ქვეყნის პოლიტიკურ და სამხედრო სფეროებში. ორივე თემის წარმომადგენლები მსახურობენ თავდაცვის, დაზვერვის, პოლიციისა და სასაზღვრო უწყებების სხვადასხვა რგოლებში.¹⁵ ისრაელი აცხადებდა, რომ სირიელ დრუზებს თავისი მოქალაქე დრუზების ძმებად მიიჩნევდა და მათი დაცვის მიზნით მიიტანა ავია იერიშები სირიის სამთავრობო ძალების წინააღმდეგ. აქედან გამომდინარე, თავიდანვე გაჩნდა ვარაუდი იმის შესახებ, რომ ისრაელის გამუდმებული შეტევები და თურქეთის გააქტიურება სირიის ქურთებით დასახლებული ტერიტორიების მიმართ, ძალთა ბალანსის შენარჩუნების მიზნით უბიძგებდა სირიის ახალ ხელისუფლებას რუსეთთან დაახლოვებისკენ.

სინამდვილეში კი სირიელი არაბი ბედუინებისა და დრუზების საკითხი მრავალ ასპექტში განსხვავდება ისრაელის დრუზების პოლიტიკური განწყობებისა და სურვილებისგან.

პირველ რიგში, აბსოლუტურად განსხვავებულია სირიელ ბედუინთა ისტორია და მათი განწყობები ზოგადად, სახელმწიფო ინსტიტუტებისა და ხელისუფლებების მიმართ. სირიის მიწები უკანასკნელი 2 მილენიუმის პერიოდში ორად იყოფა: 80% გამომშრალია, რომელსაც ბადიას უწოდებენ და მა'ამურა, ნახევრად გამომშრალი, რომლებიც სასოფლო-სამეურნეო რაიონებსა და უდაბნოებს შორის მდებარეობს და ძირითადად მწყემსები იყენებენ. სირიელ

¹⁴ Haian Dukhan and Dawn Chatty. The Druze-Bedouin clashes in Syria were not a sectarian conflict. Aljazeera, 2 Sep 2025. Last Modified Sept. 2, 2025. <https://www.aljazeera.com/opinions/2025/9/2/the-druze-bedouin-clashes-in-syria-were-not-a-sectarian-conflict>

¹⁵ სიმონ გურეშიძე. “ისრაელის მუსლიმთა ფონზე აღქმული პალესტინა-ისრაელის კრიზისის მიზეზები“, აღმოსავლეთმცოდნეობის მაცნე VI (2023): 182-197. Accessed September 2, 2025. ISSN 2587-490X E-ISSN 2720-8168. <https://hos.openjournals.ge/index.php/hos/issue/view/861/375>

ბედუინთა ტომები მე-15-16 საუკუნეებიდან უხდიდნენ ხარკს ოსმალეთის იმპერიას, რის გამოც ოსმალები ბედუინებს არ ეხებოდნენ. სიტუაცია მე-17 საუკუნის ბოლოსა და მე-18 საუკუნის დასაწყისიდან შეიცვალა, მას შემდეგ რაც დაუზუსტებელი მიზეზებით არაბეთის ნახევარკუნძულიდან მრავალრიცხოვანი ტომები დაიძრნენ სირიის ტერიტორიებისკენ. ახალმოსულები შამმარის და ანეზას სახელებით ცნობილ ორ დიდ ტომობრივ კონფედერაციად იყოფოდნენ. აღნიშნული კონფედერაციები მჭიდრო ურთიერთობებს ინარჩუნებდნენ არაბეთის ნახევარკუნძულთან. მაგალითად ანეზას კონფედერაციაში შემავალი ჰასანას ტომიდან არის საუდის არაბეთის სამეფო ოჯახიც. ამ ორმა აქლემების მწყემსმა ტომობრივმა კონფედერაციამ ჩაანაცვლა ცხვრების და თხების მწყემსი ტომები, რომლებიც ქალაქებისკენ განდევნეს და თვითონ იქნენ მეტი ძალაუფლების მქონე და ოსმალეთის იმპერიისგან მეტად დამოუკიდებელ „წარჩინებულ“ ტომებად. ამის შედეგად ისინი ოსმალეთის იმპერიის უსაფრთხოებისთვის გამოწვევად იქცნენ. ამიტომ, ოსმალეთის მხარემ პრაგმატული პოლიტიკის გატარება გადაწყვიტა და დაიწყო აღნიშნულ ტომებთან მოლაპარაკება, რათა ამ უკანასკნელთ სავაჭრო და მექისკენ მიმავალ პილიგრიმთა გზების დაცვის უზრუნველყოფა მოეხდინათ.

საფრანგეთის მანდატის პერიოდში (1920-1946) ფრანგული მხარე ცდილობდა როგორმე დაეყოლიებინა აღნიშნული ტომები იმაზე, რომ პირველ რიგში მათ აღარ მიეღოთ მონაწილეობა ეროვნულ აჯანყებებში და ასევე შეეწყვიტათ შეირადებული კონფლიქტები ერთმანეთს შორის. ამის გამო ფრანგული მმართველობა არაერთ კომპრომისზე მიდიოდა. ბედუინებს დაუკანონეს ძალზე დიდი ფართობის მქონე მიწები და ასევე, დიდი ქალაქების გარდა უფლება ეძლეოდათ შეირადებულებს ევლოთ ყველგან. ასევე მათ პარლამენტში 9 მანდატი გამოუყვეს, სტაბილურობისა და უსაფრთხოების შენარჩუნების სანაცვლოდ უხდიდნენ სუფსიდიებს ტომების შაიხებს. ამის ერთ-ერთი მაგალითია ანეზას კონფედერაციაში შემავალ რუვალას ტომთან წარმოებული მოლაპარაკება Tapline-ს ნავთობსადენის დაცვასთან დაკავშირებით, რომელიც სპარსეთის ყურედან ხმელთაშუა ზღვისკენ მიედინებოდა.

სირიის მიერ 1946 წელს დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ, ეტაპობრივად დაიწყო ბედუინების პოზიციების შესუსტება. პარლამენტის 9 მანდატი შემცირდა 6-მდე, ეგვიპტე-სირიის გაერთიანებული არაბული რესპუბლიკის (1958-1961) პერიოდში მანამდე მიღებული ყველა პრივილეგია გაუქმდა, გარდა პარლამენტში გამოყოფილი მანდატებისა. 1963 წელს, ქვეყნის სათავეში ბაასის პარტიის მოსვლის შემდეგ გატარებული მიწის რეფორმის შედეგად მათ ჩამოერთვათ დაკანონებული მიწები, რომლებიც უფრო ღარიბ ტომებზე გადანაწილდა.

2015 წლის მონაცემებით, სირიის მოსახლეობის 12-15 % შეადგენდნენ ბედუინები, მაგრამ აქვე აღსანიშნავია ისიც, რომ ბევრი მათგანი საკუთარი თავის ბედუინად იდენტიფიცირებას აღარ ახდენდა. თუმცა არიან ისეთებიც, რომლებიც თავიანთ თავს ბედუინებად თვლიან, მაგრამ ქალაქებში ცხოვრობენ.

მე-20 საუკუნის 70-80-იანი წლებიდან ბედუინებისთვის კვლავ შეიქმნა მიმზიდველი გარემო სირიაში, როდესაც ჰაფეზ ალ-ასადი ეთნიკური და კონფესიური უმცირესობების „ერთი ქოლგის“ ქვეშ გაერთიანებას ცდილობდა,

მიუხედავად მისა, რომ ბედუინები ეთნიკურად არაბები არიან და კონფესიურად სუნიტი მუსლიმები, მაინც უმცირესობად ითვლებოდნენ; ჰაფიზ ალ-ასადი იორდანიაში და საუდის არაბეთში წასული ბედუინების წახალისებას ცდილობდა, რათა ისინი დაბრუნებულიყვნენ და ინვესტიციები განეხორციელებინათ სირიის ეკონომიკაში.

21-ე საუკუნის დასაწყისში, მას შემდეგ რაც ქვეყნის ხელისუფლებაში მოვიდა ბაშარ ალ-ასადი, ახალგაზრდა პრეზიდენტი ცდილობდა არაბ ბედუინთა ტომების მეტ ინტეგრაციას ქვეყნის პოლიტიკაში, კერძოდ ბაასის პარტიაში. სწორედ იმ პერიოდში, ორი ტომი-მავალი და ჰადიდის შესამჩნევად გამდიდრდნენ. „არაბული გაზაფხულის“ შემდეგ დაწყებული სამოქალაქო ომის პერიოდში აღნიშნული ტომები ორად გაიყვნენ, ნაწილი მხარს უჭერდა ხელისუფლებას, ნაწილი კი მის წინააღმდეგ იყო. მაგალითად, სირიის თავდაცვის მინისტრი 2012-2018 წლებში გენერალი ფაჰდ ჯასინ ალ-ფარიჯი ჰადიდის ტომიდან იყო. ზემოთ ხსენებული ანუზას ე.წ. წარჩინებული ტომობრივი კონფედერაცია ოპოზიციურ ძალებს ემხრობოდა. გამომდინარე იქიდან, რომ მათ საერთაშორისო კავშირები გააჩნდათ, ისტორიულად კი საუდის არაბეთის სამეფო ოჯახთან იყვნენ დაკავშირებული, იღებდნენ დაფინანსებას და შეიარაღებას იგივე საუდის არაბეთისგან, ეს მათ მეტად დამოუკიდებელს ხდიდა ასადის რეჟიმისგან და ოპოზიციური განწყობებისკენ უბიძგებდა. აქვე უნდა ითქვას, რომ პროსახელისუფლებო და ოპოზიციური განხეთქილება არაწარჩინებულ ტომებშიც შეიმჩნეოდა და ასეთ დაპირისპირებას ბაშარ ალ-ასადის რეჟიმიც აქტიურად უწყობდა ხელს. სამოქალაქო ომის პირველ წლებში ბედუინთა შაიხები ოპოზიციური მოძრაობას ჩაუდგნენ სათავეში ქვეყნის გარეთაც, იორდანიაში და თურქეთში, შემდეგ თანდათანობით ჩამოშორდნენ აქტიურ ოპოზიციურ პოლიტიკურ ცხოვრებას და საკუთარ ლოკაციებზე წესრიგისა შენარჩუნების, ჰუმანიტარული დახმარებების სწორად გადანაწილების და სხვადასხვა საორგანიზაციო საკითხების გადაჭრაზე კონცენტრირდნენ.¹⁶

რაც შეეხება სირიის დრუზებს, აქაც სიტუაცია აბსოლუტურად განსხვავებულია. პირველ რიგში უნდა აღინიშნოს ის, რომ ას-სუვაიდაში მცხოვრები დრუზების უმრავლესობას ორმაგი, სირიისა და ვენესუელის მოქალაქეობა გააჩნია. ვენესუელაში სირიიდან წასული არაბული დიასპორის ფორმირება მე-19 საუკუნის ბოლოსა და მე-20 საუკუნის დასაწყისიდან (1860-1914) დაიწყო. მას შემდეგ, რაც 1,2 მილიონმა ადამიანმა დატოვა ოსმალეთის იმპერია და უკეთესი მომავლის პოვნის იმედით ამერიკას მიაშურა. ზუსტი რაოდენობა უცნობია, მაგრამ სხვადასხვა მონაცემების თანახმად 1,6 მილიონ არაბში ვენესუელიდან, 700 000-დან მილიონამდე სირიული წარმომავლობის არაბია.

ახლად ჩასული სირიელები ვენესუელაში სანამ საკუთარ სავაჭრო ობიექტებს გახსნიდნენ, უბრალო ვაჭრებად, ტვირთის დამტარებლებად, მეწაღეებად და კომივოიაჟერებად მუშაობდნენ. ისინი ქალაქებისგან მოშორებით, სოფლად დასახლდნენ რის შედეგადაც თავიანთი ეკონომიკური მდგომარეობა გაუმჯობესეს და თანდათანობით გავლენიან თემად იქცნენ როგორც ეკონომიკური, ასევე დემოგრაფიული თვალსაზრისითაც. ჟურნალისტმა,

¹⁶ Aron Lund. Syria's Bedouin Tribes: An Interview with Dawn Chatty. Carnegieendowment.org, July 2, 2015. Last Modified Sept. 2, 2025.
<https://carnegieendowment.org/middle-east/diwan/2015/07/syrias-bedouin-tribes-an-interview-with-dawn-chatty?lang=en>

დიპლომატმა და მწერალმა დიეგო გომეშ პიკერინგმა როგორც „The Middle East Eye“-ს განუმარტა, სირიელების ინტეგრაცია ძალზე ბუნებრივად მოხდა, რადგან ლათინური ამერიკის სოციალური სტრუქტურები არც თუ ძალზე განსხვავდებოდა ახლო აღმოსავლეთის არაბული საზოგადოებების კულტურისგან.

ვენესუელაში ჩასულ არაბთა პირველ თაობას არ გააჩნდა რაიმე სახის ფორმალური განათლება. თუმცა ეკონომიკურმა სტაბილურობამ მათ იმის საშუალება მისცა, რომ საკუთარი ფინანსების დაბანდება შემდგომი თაობების განათლებაში განეხორციელებინა ისეთი მიმართულებებით, როგორებიცაა: მედიცინა, სამართალი, ინჟინერია. ყოველივე ამას თანდათანობით მოჰყვა აღნიშნული თაობის წარმომადგენელთა სოციალურ კიბეზე აღმა სვლა და ასევე პოლიტიკურ ასპარეზზეც წარმატებულად თავის დამკვიდრება. ვენესუელაში სირიული დიასპორის გავლენის პიკი ჯერ კიდევ უგო ჩავესის მმართველობის პერიოდში დაფიქსირდა. სირიულ-ვენესუელელი პოლიტიკოსების ნაწილმა ქვეყნის პოლიტიკაში ე.წ. ჩავისტი პოლიტიკოსის რანგში დაიმკვიდრა თავი. მათ შორის იყვნენ შინაგან საქმეთა, ნავთობისა და ტრანსპორტის მინისტრები, პოლიციის ყოფილი უფროსი და ეროვნული ასამბლეის ყოფილი დეპუტატი. ეს უკანასკნელი სირიაშიც გაემგზავრა სამთავრობო ჯარების მხარეს სამოქალაქო ომში მონაწილეობის მიღების მიზნით. 2020 წელს აშშ-მ იგი ნარკო-ტერორისტულ მეთქმულებაში და შეიარაღებასთან დაკავშირებულ კრიმინალში დაადანაშაულა.

2009 წელს ვენესუელის ექს-პრეზიდენტმა უგო ჩავესმა მჭიდრო კონტაქტი დაამყარა სირიის ექს-პრეზიდენტ ბაშარ ალ-ასადთან. იგი ას-სუვაიდაში ჩავიდა და ფეხბურთის სტადიონზე სიტყვით გამოვიდა: „მე ვგრძნობ, რომ დამასკო - ჩემი სახლია, და ას-სუვაიდაც - ჩემი სახლია“. 2011 წელს სირიის ბევრი მოქალაქე იძულებული გახდა ვენესუელაში წასულიყო, შემდეგ იქ გართულებული ეკონომიკური სიტუაციის გამო უკან მოუწიათ დაბრუნება. ვენესუელაში, ისევე სირიაში, დრუზებიც გაყოფილები იყვნენ, ერთი ნაწილი მხარს უჭერდა ასადის რეჟიმს და „ისლამური სახელმწიფოს“ წინააღმდეგ ბრძოლაშიც იღებდა მონაწილეობას, მეორე ნაწილი კი რეჟიმის წინააღმდეგი იყო.

ერთ-ერთი ყველაზე ცნობილი დრუზი შაიხი, რომელსაც ვენესუელის მოქალაქეობა გააჩნია, ჰიქმათ ალ-ჰიჯრია. იგი 1965 წელს დაიბადა ვენესუელაში, 1985-1990 წლებში იურისტის დიპლომი აიღო დამასკოს უნივერსიტეტში. თავდაპირველად იგი ბაშარ ალ-ასადის მხარდამჭერი იყო და მას არაბებისა და პანარაბიზმის იმედად მიიჩნევდა, დრუზებს კი ასადის ხელისუფლების იარაღით ხელში დაცვისკენ მოუწოდებდა. ასადის რეჟიმთან ურთიერთობა 2021 წელს გაუფუჭდა, მას შემდეგ, რაც სიტყვიერი შელაპარაკება მოუხდა არმიის ერთ-ერთ გენერალთან, რაც მან პირად შეურაცხყოფად აღიქვა და აღნიშნულ ნიადაგზე დაწყებული პროტესტი ას-სუვაიდაში მაშინდელმა ხელისუფლებამ მკაცრად ჩაახშო. ასადის რეჟიმის დამხობის შემდეგ, შაიხი მოზომილი სიფრთხილით მიესალმა ახალ გარდაქმნებს. თუმცა, ზემოთ აღწერილი ინციდენტის შემდეგ, ახალ ხელისუფლებასა და ალ-ჰიჯრის შორის ურთიერთობები გაფუჭდა. დღესდღეობით იგი ყველაზე გავლენიანი შაიხია ქვეყანაში. მას შეუძლია მოლაპარაკებები აწარმოოს პრეზიდენტთან და დაუპირისპირდეს არმიებს. იგი

ყველაზე თვალსაჩინო წარმომადგენელია იმ ხანგრძლივი ისტორიისა, რომელიც აერთიანებს ახლო აღმოსავლეთსა და ლათინურ ამერიკას.¹⁷

2025 წლის 13 ივლისის შეტაკების შემდეგ, მძიმე სოციალური პირობების გამო სირიის ხელისუფლებამ ათეულობით ათასი არაბი ბედუინისა და დრუზის ევაკუაცია დაიწყო მათი საცხოვრებელი ტერიტორიებიდან.¹⁸ დაახლოებით ერთ თვეზე ოდნავ მეტი ხნის შემდეგ ცნობილი გახდა, რომ პარიზში სირიის საგარეო საქმეთა მინისტრის აშ-მაიბანისა და ისრაელის სტრატეგიულ საკითხთა მინისტრ რონ დერმერს შორის გამართული შეხვედრის შემდეგ, რომელსაც აშშ-ის სპეცწარმომადგენელი ტომას ბარაკიც ესწრებოდა, ძალზე მოკლე ხანში, ალ-ჰიჯრის ინიციატივით ას-სუვაიდაში შეიქმნა 31 დაჯგუფების გაერთიანების შედეგად ჩამოყალიბებული ეროვნული გვარდია. რომელიც მიზნად ისახავდა მთიანი რაიონების და დრუზთა იდენტობის დაცვას, იქნებოდა მხოლოდ თავდაცვითი ხასიათის და იმოქმედებდა მოკავშირე ძალებთან კოორდინაციაში. მასში შემავალი დაჯგუფებების ლიდერებმა ერთგულების ფიცი დადეს ალ-ჰიჯრის წინაშე. ერთ-ერთი ადგილობრივი დრუზი შაიხის ალ-ბალუსის თანახმად, აღნიშნულ ჯგუფებს შორის შედიოდნენ ისეთი დაჯგუფებები, რომელთაც დიდი ხანია ბრალად ედებოდათ ადამიანების გატაცება, ქალების გატაცებები, ჟურდობა და ძარცვა. მან განსაკუთრებით გამოყო ორი მათგანი: „საიფ ალ-ჰაკკი“ და „ალ-ფაჰდი“ რომლებიც თავის დროზე მჭიდრო კავშირში იმყოფებოდნენ ბაშარ ალ-ასადის მაღალი რანგის ჩინოვნიკებთან - ექს-პრეზიდენტ ბაშარ ალ-ასადის მრჩეველთან უსაფრთხოებისა და სამხედრო საკითხებში - ალი მამლუქთან, სამხედრო დაზვერვის ხელმძღვანელ ქიფაჰ მულჰიმთან და ნარკოტრაფიკში ეჭვმიტანილ ადგილობრივ საველე მეთაურ რაჟი ფალჰუტთან. სირიის ცენტრალური ხელისუფლება ეწინააღმდეგება ქვეყნის დეფრაგმენტაციის ნებისმიერ საფრთხეს და სურდა აღნიშნული ახალი გამოწვევა ისრაელის აქტივობისთვის დაეკავშირებინა,¹⁹ მაგრამ პარალელურ რეჟიმში ისრაელის მე-12

¹⁷ Inigo Alexander. Powerful and prosperous: Inside Venezuela's Syrian community. Middleeasteye.net, 18 August 2022 14:33 BST | Last update: 2 years 6 months ago. Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://www.middleeasteye.net/discover/syria-venezuela-inside-divided-community>

Lusis Alejandro Ruiz. As-Suwayda: The Little Venezuela in Syria under the Shadows of War. 1 Month ago. Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://guacamayave.com/en/as-suwayda-the-little-venezuela-in-syria-under-the-shadows-of-war/>

¹⁸ Syria evacuates Bedouins from clashes-hit Suwayda as shaky ceasefire holds. Aljazeera, 21 Jul 2025. Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://www.aljazeera.com/news/2025/7/21/syria-evacuates-bedouins-from-clashes-hit-suwayda-as-shaky-ceasefire-holds>

¹⁹ Druze leader's National Guard bid deepens rift with Syrian government. Thearabweekly.com, 25/08/2025. Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://thearabweekly.com/druze-leaders-national-guard-bid-deepens-rift-syrian-government>

الحرس الوطني "في السويداء.. غموض وانقسام سوري"

24 12:16 2025 أغسطس Asharq.com, Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://asharq.com/videos/149699/%D8%A7%D9%84%D8%AD%D8%B1%D8%B3-%D8%A7%D9%84%D9%88%D8%B7%D9%86%D9%8A-%D9%81%D9%8A-%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%88%D9%8A%D8%AF%D8%A7%D8%A1->

არხმა გადმოსცა, რომ სირია და ისრაელი აშშ-ის შუამავლობით ახლოს იყვნენ უსაფრთხოების რეგულირებასთან დაკავშირებული ხელშეკრულების გაფორმებასთან, რომელსაც 2025 წლის სექტემბრის ბოლოს მოეწერებოდა ხელი. იმავე არხის თანახმად, შეთანხმება მოიცავდა გოლანის სიმაღლეების, ასევე დამასკოსა და ას-სუვაიდას შორის არსებული რაიონების დემილიტარიზაციას, სირიის მხარეს სტრატეგიული შეიარაღების არ განთავსებას, მათ შორის ჰაერსაწინააღმდეგო თავდაცვის სისტემების და ას-სუვაიდასთან დამაკავშირებელი ჰუმანიტარული დერეფნის შექმნას. ყოველივე ამის სანაცვლოდ სირია ამერიკის შეერთებული შტატებისგან და ყურე-ს ქვეყნებისგან მიიღებდა აღდგენისთვის საჭირო დახმარებას.²⁰ გარდა ამისა, 2025 წლის აგვისტოს ბოლო რიცხვებში, ისრაელის მიერ გამოქვეყნებული ცნობების თანახმად, გამომჟღავნდა ინფორმაცია იმის შესახებ, რომ სირიასა და ისრაელს შორის მიმდინარეობდა საიდუმლო მოლაპარაკება შემდეგ საკითხზე: ისრაელი სირიას სთავაზობდა მის მიერ ლიბანში ოკუპირებული შებაას ფერმების, იგივე დოვის მთის ტერიტორიის გადაცემას, სირიის მხრიდან გოლანის სიმაღლეებზე სუვერენიტეტზე უარის თქმის სანაცვლოდ.²¹ ისრაელის ერთ-ერთ მთავარ მიზანს ასევე ისიც წარმოადგენს, რომ არ განხორციელდეს 2025 წლის აგვისტოში, ანკარაში, სირიის თავდაცვის მინისტრისა და მისი თურქი კოლეგის მიერ ხელმოწერილი მემორანდუმის

%D8%BA%D9%85%D9%88%D8%B6-%D9%88%D8%A7%D9%86%D9%82%D8%B3%D8%A7%D9%85-%D8%B3%D9%88%D8%B1%D9%8A/?utm_term=Autofeed&utm_medium=Social&utm_source=Facebook&fbclid=IwY2xjawMb0zpleHRuA2FlbQlXMAbicmlkETFLdVpibEp2RFRHREdmNGIHAR64cemVzXRCshiS-i77ahCaAnC1GLcpRpj_K-zfHujg5QDzvPmBRdYkdqBizA_aem_Wl1XplalGzyAbt-A6ZL1Gw#Echobox=1756048164

Assad Appoints New Head of Military Intelligence. Syrianobserver.com, March 26, 2019. Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://syrianobserver.com/syrian-actors/assad-appoints-new-head-of-military-intelligence.html>
 Расследование Би-би-си: высшие сирийские чиновники связаны с торговлей наркотиками. BBC, 27 июня 2023. Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://www.bbc.com/russian/articles/cgr6ppk4pgpo>

²⁰ مصادر: سوريا وإسرائيل تقتريان من الاتفاق الأمني

22:55 2025 الأحد 24 أغسطس Independentarabia.com, Last Modified Sept. 2, 2025.

https://www.independentarabia.com/node/630527/%D8%A7%D9%84%D8%A3%D8%AE%D8%A8%D8%A7%D8%B1/%D9%85%D8%B5%D8%A7%D8%AF%D8%B1-%D8%B3%D9%88%D8%B1%D9%8A%D8%A7-%D9%88%D8%A5%D8%B3%D8%B1%D8%A7%D8%A6%D9%8A%D9%84-%D8%AA%D9%82%D8%AA%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D9%86-%D9%85%D9%86-%D8%A7%D9%84%D8%A7%D8%AA%D9%81%D8%A7%D9%82-%D8%A7%D9%84%D8%A3%D9%85%D9%86%D9%8A?fbclid=IwY2xjawMbzsVleHRuA2FlbQlXMAbicmlkETFWZ3NMUXNLQ3hkt1NVQWwyAR4ajQrFSk5tBRGUXYv-wzgUtf9lOqk53ehDjiDudJk8-OOWJlOP_Dfb2fb_Pg_aem_VxKzk9UjRBIBO7TxEHJxHw

²¹ Israeli reports: Secret talks on giving Shebaa Farms to Syria in exchange for giving up Golan Heights. Middleeastmonitor.com, August 28, 2025 at 11:44 am. Last Modified Sept. 2, 2025.
<https://www.middleeastmonitor.com/20250828-israeli-reports-secret-talks-on-giving-shebaa-farms-to-syria-in-exchange-for-giving-up-golan-heights/>

განხორციელება, რომლის თანახმადაც სირიის სამხედრო ინფრასტრუქტურას ააშენებს და საჯარისო ფორმირებებს გაწვრთნის თურქეთი.²²

მოცემულ ეტაპზე დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ პოსტ-ასადისეული სირია წარმოადგენს თავისებურ ჰაბს, სადაც იკვეთება რეგიონულ მოთამაშეთა პოლიტიკური, გეოპოლიტიკური, გეოსტრატეგიული, ეთნიკური, კონფესიური და ეკონომიკური ინტერესები. ყველა მოთამაშეს ჰყავს თავის საყრდენი ქვეყნის შიგნით პოლიტიკური, ეთნიკური თუ კონფესიური ნიშნით. შექმნილი ვითარება ძალზე ჰგავს აშშ-ის ჯარების გასვლამდე ავღანეთში ჩამოყალიბებულ სიტუაციას, სადაც ადგილობრივი სპეციფიკის თანახმად ქვეყანა დანაწევრებულია ტომობრივი, კლანური, ლინგვისტური და სხვა ნიშნებით, ყოველი უმცირესობა დახმარებას ქვეყნის გარედან ეძებდა.²³ ასეთი ვითარების შემაკავებელი ფაქტორი ქვეყნის პოლიტიკაში ტალიბების რეინკარნაცია აღმოჩნდა, იმ ძალის, რომელმაც ავღანეთი კვლავ ჩაკეტილ და შარიათის კანონებზე დაფუძნებულ მკაცრი ხელით მართულ სახელმწიფოდ აქცია. სირიისთვის მსგავსი სცენარი მოცემულ მომენტში რთულად წარმოსადგენია. ჰაფიზ ალ-ასადის მმართველობის დროიდან, ბაასის მმართველ პარტიას რელიგია „ეროვნულ მემკვიდრეობად“ ჰქონდა გამოცხადებული²⁴ და ისლამი არ დომინირებდა რელიგიური თვალსაზრისით, ასევე თავად უმცირესობის წარმომადგენელმა ეთნიკურ და რელიგიურ უმცირესობებს შეუქმნა მყარი საფარველი²⁵, იგივე მოდელის ჩამოყალიბება, სირიის კვლავ ჩაკეტვა და დიქტატორულ-ავტოკრატიული რეჟიმის ისევ სწრაფად დამყარება 13 წლიანი სამოქალაქო ომის შემდეგ შეუძლებელი ჩანს ამ ეტაპზე. აქედან გამომდინარე, სირიის ახალმა ხელისუფლებამ თუ არ შეიმუშავა დეცენტრალიზებული, მაგრამ ამავე დროს უნიტარული სახელმწიფოს მოქნილი მოდელი, შექმნილ ვითარებასა და არსებულ გარემოებებში დეფრაგმენტაციის რეალური საფრთხის წინაშეც შეიძლება დადგეს.

პოსტ-ასადისეულ სირიაში ერთი რამ თვალნათელია, ამ ეტაპზე, ირანი სრულად ამოვარდნილია ზემოთ ხსენებული ჰაბიდან. ეს ქვეყანა ეძებს დიპლომატიური ურთიერთობების გაბმის გზებს სირიის ახალ ხელისუფლებასთან,

²² Saeed Abdulrazek. Türkiye to Equip, Train Syrian Army Under New Defense Pact. English.aawsat.com, 07:04-15 August 2025 AD 21. Safar 1447 AH. Last Modified Sept. 2, 2025. <https://english.aawsat.com/arab-world/5175423-t%C3%BCrkiye-equip-train-syrian-army-under-new-defense-pact>

زيارة تتخللها اتفاقية تدريب عسكرية: سوريا وتركيا تبحثان ملف السويداء ودور إسرائيل وقضايا إقليمية 20:30 - 13/08/2025 نشرت في GMT+2 Arabic.euronews.com, Last Modified Sept. 2, 2025. <https://arabic.euronews.com/2025/08/13/visit-includes-military-training-agreement-syria-and-turkey-discuss-sweida-israels-role>

²³ სიმონ გურუმიძე. „აშშ-ტალიბანის სამშვიდობო შეთანხმება, წარმატებული ნაბიჯი თუ ახალი გამოწვევების დასაწყისი?“, აღმოსავლეთმცოდნეობის მაცნე III (2020): 40-57. Accessed September 2, 2025. ISSN 2587-490X ISBN 978-9941-9662-6-2 <https://hos.openjournals.ge/index.php/hos/issue/view/581/49>

²⁴ სანიკიძე გიორგი, ალასანია გიული და გელოვანი ნანი. ახლო აღმოსავლეთის ისტორია და მისი ურთიერთობები სამხრეთ კავკასიასთან (XIX ს.-XXI ს.-ის დასაწყისი). (თბ., „ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი“, 2011) 571.

²⁵ The Society. – Syria Table of Contents, “A Country Study”, Ed. By Thomas Collelo. (Washington: GPO for the Library of Congress, 1987.) <http://countrystudies.us/syria/20.htm>

სურს რამენაირად დაიბრუნოს წვდომა დახარჯულ მილიარდებზე. ირანის პრეზიდენტმა მასუდ პეჰუშქიანმა 2024 წლის დეკემბრის ბოლოს განაცხადა, რომ ირანი სირიაში მხოლოდ და მხოლოდ „ისლამური სახელმწიფოს“ წინააღმდეგ ბრძოლისთვის იყო ჩარეული. მისი ქვეყნის ინტერესს არასოდეს წარმოადგენდა რომელიმე ჯგუფის დაცვა. მისივე განცხადების თანახმად, სირიაში რევოლუციური პროცესების დაწყებისთანავე ირანულ მხარეს პირდაპირი კონტაქტი ჰქონდა დამყარებული სირიის ოპოზიციურ დელეგაციასთან და ასადის ხელისუფლებას მოუწოდებდა ტერორისტებთან არააფილირებულ ოპონენტებთან პოლიტიკური ხასიათის მოლაპარაკებისკენ²⁶, მაგრამ ჯერ-ჯერობით რაიმე სახის პოლიტიკური თანამშრომლობის საკითხი შეუსრულებელ მისიასავით გამოიყურება, რადგან რუსეთისგან განსხვავებით სირიაში ირანი აღიქმება როგორც რელიგიური და იდეოლოგიური გავლენის ობიექტი.

ასევე ცნობილია, რომ ირანი ასადის მმართველობისას არა მხოლოდ სამხედრო მხარდაჭერას ახორციელებდა, არამედ სირიის ალავიტურ ელიტასთან ღრმა რელიგიურ-იდეოლოგიურ კავშირებს ქმნიდა. ეს ბევრი სირიელისთვის, განსაკუთრებით სუნიტურ უმრავლესობაში, აღიქმება როგორც ირანის გავლენის ზრდა სირიის შიდა საქმეებში. ამასთან, ახალი ხელისუფლებისთვის ირანთან დაახლოება უფრო მეტად წააგავს წამგებიან პოლიტიკურ სვლას, ვიდრე რუსეთთან, რადგან მოსახლეობის მნიშვნელოვანი ნაწილი ირანს სირიაში ისლამის შიიტური მიმდინარეობის გაძლიერების მცდელობაშიც აღაზნაულებს.

ამ-შარაკი ცდილობს ურთიერთობების ნორმალიზებას არაბულ ქვეყნებთან (საუდის არაბეთი, არაბეთის გაერთიანებული საამიროები, კატარი და სხვ.), რომლებიც ირანის მთავარი კონკურენტები არიან რეგიონში. ირანთან დაახლოება ამ ქვეყნებისგან მხარდაჭერის დაკარგვას გამოიწვევს, მაშინ როცა სწორედ ისინი შეიძლება გახდნენ სირიის ეკონომიკური აღდგენის და საინვესტიციო რესურსების მთავარი წყარო. ირანთან დაახლოება სირიის ახალ მთავრობას აშშ-ისა და დასავლეთის მხრიდან სანქციების მოხსნისა და საერთაშორისო აღიარების გზაზეც შეაფერხებს.

ასევე გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ ირანის სამხედრო აქტივობა სირიაში პირდაპირ უკავშირდება ისრაელთან კონფლიქტს — სწორედ ირანის მხარდაჭერილი ძალების (ჰეზბოლა, შიიტური მილიციები) გამო ხდებოდა ისრაელის ხშირი ავიაიერიშები სირიის ტერიტორიაზე. სირიის გარდამავალ მთავრობას სურს მინიმუმ შეამციროს ასეთი შეტევების რისკი, ხოლო ირანთან ღრმა თანამშრომლობა საპირისპირო ეფექტს გამოიღებს.

არანაკლებ გასათვალისწინებელია ის ფაქტორიც, რომ სირიის შიდა პოლიტიკური ლანდშაფტი: სუნიტების, ქურთების, ქრისტიანების, დრუზების, ბედუინების და სხვა ჯგუფების კომპლექსურ ნაზავს მოიცავს. ირანთან ღრმა

²⁶ John Davison, Allison Martell and Reade Levinson. Iran had imperial ambitions in Syria. Secret embassy papers show why it failed. May 1, 2025 1:00 PM GMT+4 Updated May 3, 2025. Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://www.reuters.com/investigations/iran-had-imperial-ambitions-syria-secret-embassy-papers-show-why-it-failed-2025-05-01/>

Patrick Wintour. Diplomatic editor. Iran scrambles to build ties with Syrian leaders as regional influence wanes. The Guardian, Fri 20 Dec 2024 11:00 CET. Last Modified Sept. 2, 2025.

<https://www.theguardian.com/world/2024/dec/20/iran-syria-regime-influence-assad>

თანამშრომლობა კი ალავიტების პოზიციის გაძლიერების საფუძველი შეიძლება გახდეს, რაც სხვა უმცირესობების პროტესტს გამოიწვევს. გარდამავალი ხელისუფლება, როგორც ზემოთ ითქვა, ახლა ცდილობს ინკლუზიური იმიჯის შენარჩუნებას და ირანთან გახსნილი ალიანსი ამას საფრთხეს შეუქმნის.

ბიბლიოგრაფია - Bibliography:

- 1) სანიკიძე გიორგი, ალასანია გიული და გელოვანი ნანი. *ახლო აღმოსავლეთის ისტორია და მისი ურთიერთობები სამხრეთ კავკასიასთან (XIX ს.-XXI ს.-ის დასაწყისი)*. თბ., „ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი“, 2011.
- 2) გურეშიძე, სიმონ. “ამშ-ტალიბანის სამშვიდობო შეთანხმება, წარმატებული ნაბიჯი თუ ახალი გამოწვევების დასაწყისი?“, აღმოსავლეთმცოდნეობის მაცნე III (2020): 40-57. Accessed September 2, 2025. ISSN 2587-490X ISBN 978-9941-9662-6-2
- 3) გურეშიძე, სიმონ. “ისრაელის მუსლიმთა ფონზე აღქმული პალესტინა-ისრაელის კრიზისის მიზეზები“. აღმოსავლეთმცოდნეობის მაცნე VI (2023): 182-197. Accessed September 2, 2025. ISSN 2587-490X E-ISSN 2720-8168.
- 4) Aljazeera. Syria’s al-Sharaa meets Erdogan in Turkiye as sanctions lifted. Accessed Sept. 1, 2025. <https://www.aljazeera.com/news/2025/5/24/syrias-al-sharaa-meets-erdogan-in-turkiye-as-sanctions-lifted>
- 5) Aljazeera. Trump meets Syria’s al-Sharaa, eyes normalisation of ties with Damascus. Accessed Sept. 1, 2025.
- 6) <https://www.aljazeera.com/news/2025/5/14/trump-meets-syrias-al-sharaa-eyes-normalisation-of-ties-with-damascus>
- 7) Aljazeera. Syria evacuates Bedouins from clashes-hit Suwayda as shaky ceasefire holds. Accessed Sept. 2, 2025. <https://www.aljazeera.com/news/2025/7/21/syria-evacuates-bedouins-from-clashes-hit-suwayda-as-shaky-ceasefire-holds>
- 8) Aljazeera. Syria’s President al-Sharaa meets Saudi Arabia’s MBS in first foreign trip. Accessed Sept. 1, 2025. <https://www.aljazeera.com/news/2025/2/2/syrias-president-al-sharaa-meets-saudi-arabias-mbs-in-first-foreign-trip>
- 9) Aljazeera. Turkiye slams Israel, Kurdish-led SDF for destabilising a recovering Syria. Accessed Sept. 2, 2025. <https://www.aljazeera.com/news/2025/8/13/turkiye-slams-israel-kurdish-led-sdf-for-destabilising-syria>
- 10) Aljazeera. Syrian Christians attend first Christmas Eve service since al-Assad’s fall. Accessed Sept. 2, 2025. <https://www.aljazeera.com/gallery/2024/12/25/syrians-come-together-for-rare-moment-of-joy>
- 11) Aljazeera. Syria evacuates Bedouins from clashes-hit Suwayda as shaky ceasefire holds. Accessed Sept. 2, 2025. <https://www.aljazeera.com/news/2025/7/21/syria-evacuates-bedouins-from-clashes-hit-suwayda-as-shaky-ceasefire-holds>
- 12) Arab Weekly. Druze leader’s National Guard bid deepens rift with Syrian government. Accessed Sept. 2, 2025. <https://the arabweekly.com/druze-leaders-national-guard-bid-deepens-rift-syrian-government>

- 13) Arab Weekly. On visit to Qatar, Sharaa, Aoun seek Doha's support for Syria and Lebanon. Accessed Sept. 1, 2025. <https://thearabweekly.com/visit-qatar-sharaa-aoun-seek-dohas-support-syria-and-lebanon>
- 14) Aron Lund. Syria's Bedouin Tribes: An Interview with Dawn Chatty. Accessed Sept. 2, 2025. <https://carnegieendowment.org/middle-east/diwan/2015/07/syrias-bedouin-tribes-an-interview-with-dawn-chatty?lang=en>
- 15) Associated Press. Syria's president visits Bahrain and discusses regional affairs with the king. Accessed Sept. 1, 2025. <https://apnews.com/article/syrian-bahrain-alsharaa-visit-king-hamad-2ac88b85ac105676da674c4bdbe06871>
- 16) Beatrice Farhi. Jordan's king hosts Sharaa amid Israeli escalation in Syria. Accessed Sept. 1, 2025. <https://www.al-monitor.com/originals/2025/02/jordans-king-hosts-sharaa-amid-israeli-escalation-syria>
- 17) Dominika Cosic. Russia seeking to retain influence and relations with new Syrian regime. Accessed Sept. 1, 2025. <https://www.euronews.com/my-europe/2024/12/13/russia-seeking-to-retain-influence-and-relations-with-new-syrian-regime>
- 18) Feras Dalatey. Exclusive: Syria to revalue currency, dropping two zeros in bid for stability. Accessed Sept. 2, 2025. <https://www.reuters.com/business/finance/syria-revalue-currency-dropping-two-zeros-bid-stability-2025-08-22/>
- 19) Firas Makdesi and Kinda Makieh. After decades in exile, Syria's Jews visit Damascus. Accessed Sept. 2, 2025. <https://www.reuters.com/world/middle-east/after-decades-exile-syrias-jews-visit-damascus-2025-02-19/>
- 20) Gavin Blackburn. Syria's interim leader Ahmad al-Sharaa visits Paris in first official trip to Europe. Accessed Sept. 1, 2025. <https://www.euronews.com/my-europe/2025/05/07/syrias-interim-leader-ahmad-al-sharaa-visits-paris-in-first-official-trip-to-europe>
- 21) Gulnar al-Ali Damascus. Maher 2.0? Fears of nepotism in Syria as al-Sharaa's brother takes top role. Accessed Sept. 2, 2025. <https://www.newarab.com/news/maher-20-fears-nepotism-al-sharaa-gives-brother-top-role>
- 22) Haian Dukhan and Dawn Chatty. The Druze-Bedouin clashes in Syria were not a sectarian conflict. Accessed Sept. 2, 2025.
- 23) <https://www.aljazeera.com/opinions/2025/9/2/the-druze-bedouin-clashes-in-syria-were-not-a-sectarian-conflict>
- 24) Hugo Bachega and Jake Lapham Middle East correspondent. Worst violence in Syria since Assad fall as dozens killed in clashes. Accessed Sept. 2, 2025. <https://www.bbc.com/news/articles/cdrxkm2evnlo>
- 25) Inigo Alexander. Powerful and prosperous: Inside Venezuela's Syrian community. Accessed Sept. 2, 2025. <https://www.middleeasteye.net/discover/syria-venezuela-inside-divided-community>
- 26) John Davison, Allison Martell and Reade Levinson. Iran had imperial ambitions in Syria. Secret embassy papers show why it failed. Accessed Sept. 2, 2025. <https://www.reuters.com/investigations/iran-had-imperial-ambitions-syria-secret-embassy-papers-show-why-it-failed-2025-05-01/>

- 27) Luis Alejandro Ruiz. As-Suwayda: The Little Venezuela in Syria under the Shadows of War. Accessed Sept. 2, 2025. <https://guacamayave.com/en/as-suwayda-the-little-venezuela-in-syria-under-the-shadows-of-war/>
- 28) Mark N. Katz. Will Russia be able to keep its bases in Syria? Accessed Sept. 1, 2025. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/hts-syria-russia-bases/>
- 29) Middleeasteye. Dozens killed in clashes between Syrian forces and Assad loyalists. Accessed Sept. 2, 2025. <https://www.middleeasteye.net/news/syria-dozens-killed-clashes-security-forces-assad-loyalists>
- 30) Middle East Monitor. Israeli reports: Secret talks on giving Shebaa Farms to Syria in exchange for giving up Golan Heights. Accessed Sept. 2, 2025. <https://www.middleeastmonitor.com/20250828-israeli-reports-secret-talks-on-giving-shebaa-farms-to-syria-in-exchange-for-giving-up-golan-heights/>
- 31) Moscow Times. Syria's New President Has Russian Family Ties – Reports. Accessed Sept. 2, 2025. <https://www.themoscowtimes.com/2025/04/08/syrias-new-president-has-russian-family-ties-reports-a88649>
- 32) New Arab Staff. Kuwait, Syria discuss bilateral ties as al-Sharaa makes first visit since Assad's fall. Accessed Sept. 1, 2025. <https://www.newarab.com/news/al-sharaa-makes-first-kuwait-visit-fall-assad>
- 33) New Arab Staff. Syria's Sharaa to visit US in September for UN address: report. Accessed Sept. 1, 2025. <https://www.newarab.com/news/syrias-sharaa-visit-us-september-un-address-report>
- 34) New Arab Staff. Syrian government boosts national unity with 'Suweida integration deal. Accessed Sept. 2, 2025. <https://www.newarab.com/news/syrian-government-boosts-national-unity-deal-suweida>
- 35) Patrick Wintour. Diplomatic editor. Iran scrambles to build ties with Syrian leaders as regional influence wanes. Accessed Sept. 2, 2025. <https://www.theguardian.com/world/2024/dec/20/iran-syria-regime-influence-assad>
- 36) Rasa Evrensel and Ikram Kouachi. Syrian president arrives in Azerbaijan for 1st official visit. Accessed Sept. 1, 2025. <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/syrian-president-arrives-in-azerbaijan-for-1st-official-visit/3629101>
- 37) Rasem Mroue and Abby Sewell. Clashes in Syria between government forces and Assad loyalists kill more than 200. Accessed Sept. 2, 2025. <https://apnews.com/article/latakia-syria-clashes-assad-loyalists-alawites-ef7496972e037db8e90c77a5f498d721>
- 38) Reuters. Syria's Sharaa meets UAE counterpart in second visit to a Gulf country as leader. Accessed Sept. 1, 2025. <https://www.reuters.com/world/middle-east/syrias-sharaa-heads-uae-second-visit-gulf-country-leader-2025-04-13/>
- 39) Reuters. Syria's new president invited to emergency Arab League summit in Egypt. Accessed Sept. 1, 2025. <https://www.reuters.com/world/syrias-new-president-invited-emergency-arab-league-summit-egypt-2025-02-23/>
- 40) Reuters. Russia's Putin meets Syrian FM in Moscow, Sharaa invited to Russia-Arab summit. Accessed Sept. 1, 2025. <https://www.reuters.com/world/middle-east/russias-putin-meets-syrian-fm-moscow-sharaa-invited-russia-arab-summit-2025-07-31/>

- 41) Reuters. What's driving killings in Syria and who are the Alawites? Accessed Sept. 2, 2025. <https://www.reuters.com/world/middle-east/what-is-driving-bloodshed-syria-2025-03-10/>
- 42) Saeed Abdulrazek. Türkiye to Equip, Train Syrian Army Under New Defense Pact. Accessed Sept. 2, 2025. <https://english.aawsat.com/arab-world/5175423-t%C3%BCrkiye-equip-train-syrian-army-under-new-defense-pact>
- 43) Sebastian Usher, Middle East Regional Editor. Who are the rebels in Syria? Accessed Sept. 1. 2025. <https://www.bbc.com/news/articles/ce313jn453zo>
- 44) Seth J. Frantzman. Historic deal between Damascus and Kurdish-led SDF could transform Syria – analysis. Accessed Sept. 2, 2025. <https://www.jpost.com/middle-east/article-845611>
- 45) Shaam Network. From Voronezh to the People’s Palace: Russian Media Reveal New Details About Maher Al-Sharaa’s Life in Russia. Accessed Sept. 2, 2025. <https://syrianobserver.com/syrian-actors/from-voronezh-to-the-peoples-palace-russian-media-reveal-new-details-about-maher-al-sharaas-life-in-russia.html>
- 46) Simon Henderson. Promises of Billions Confirm Saudi Political Support for Syria. Accessed Sept 1, 2025. <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/promises-billions-confirm-saudi-political-support-syria?>
- 47) Syrian Observer. Assad Appoints New Head of Military Intelligence. Accessed Sept. 2, 2025. <https://syrianobserver.com/syrian-actors/assad-appoints-new-head-of-military-intelligence.html>
- 48) The Society. – Syria Table of Contents, “A Country Study”, Ed. By Thomas Collelo. Washington: GPO for the Library of Congress, 1987.
- 49) Timour Azhari. Exclusive: Syria plans to print currency in UAE and Germany, ending Russian role. Accessed Sept. 2, 2025. <https://www.reuters.com/markets/currencies/syria-plans-print-currency-uae-germany-ending-russian-role-2025-05-16/>
- 50) BBC. Расследование Би-би-си: высшие сирийские чиновники связаны с торговлей наркотиками. Accessed Sept. 2, 2025. <https://www.bbc.com/russian/articles/cgr6ppk4pgpo>
- 51) Ведомости. Белоусов встретился с министром обороны переходного правительства Сирии. Accessed Sept. 1, 2025. <https://www.vedomosti.ru/politics/news/2025/07/31/1128392-belousov-vstretilsya>
- 52) Tass.ru. SANA: глава Минобороны Сирии прибыл в Москву с официальным визитом. Accessed Sept. 1, 2025. <https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/24677015>
- 53) Alarabya.net. غارات تركية على قوات سوريا الديمقراطية تحصد 12 قتيلًا Accessed Sept. 2, 2025. <https://www.alarabiya.net/arab-and-world/2025/02/26/12-%D9%82%D8%AA%D9%8A%D9%84%D8%A7-%D8%A8%D8%BA%D8%A7%D8%B1%D8%A7%D8%AA-%D8%B4%D9%86%D9%91%D8%AA%D9%87%D8%A7-%D8%AA%D8%B1%D9%83%D9%8A%D8%A7-%D9%81%D9%8A->

- %D8%B4%D9%85%D8%A7%D9%84-%D8%B4%D8%B1%D9%82-%D8%B3%D9%88%D8%B1%D9%8A%D8%A7
- 54) Arabic Euro News. زيارة تتخللها اتفاقية تدريب عسكرية : سوريا وتركيا تبحثان ملف السويداء ودور إقليمية وقضايا إسرائيلية Accessed Sept. 2, 2025. <https://arabic.euronews.com/2025/08/13/visit-includes-military-training-agreement-syria-and-turkey-discuss-sweida-israels-role>
- 55) Ashraq.com. رويترز: سوريا تعترف بإصدار أوراق نقدية جديدة وحذف صفيرين من عملتها Accessed Sept. 2, 2025. https://ashraq.com/politics/149537/%D8%B1%D9%88%D9%8A%D8%AA%D8%B1%D8%B2-%D8%B3%D9%88%D8%B1%D9%8A%D8%A7-%D8%AA%D8%B9%D8%AA%D8%B2%D9%85-%D8%A5%D8%B9%D8%A7%D8%AF%D8%A9-%D8%AA%D9%82%D9%8A%D9%8A%D9%85-%D8%B9%D9%85%D9%84%D8%AA%D9%87%D8%A7-%D9%88%D8%AD%D8%B0%D9%81-%D8%B5%D9%81%D8%B1%D9%8A%D9%86/?utm_term=Autofeed&utm_medium=Social&utm_source=Facebook&fbclid=IwY2xjawMg5aFleHRuA2FlbQlXMAbicmlkETFOYVpnY3VGdUI2Rmk0dXpOAR76o9mvUvVA8FCEDUbgxi2AlqfgOyejizalQaNyWRbO7ycZEVInfnNJ5A2J9w_aem_yyQES_k6thoa6glpkaDYCQ#Echobox=1755866279
- 56) Ashraq.com. الحرس الوطني " في السويداء .. غموض وانقسام سوري " Accessed Sept. 2, 2025. https://ashraq.com/videos/149699/%D8%A7%D9%84%D8%AD%D8%B1%D8%B3-%D8%A7%D9%84%D9%88%D8%B7%D9%86%D9%8A-%D9%81%D9%8A-%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%88%D9%8A%D8%AF%D8%A7%D8%A1-%D8%BA%D9%85%D9%88%D8%B6-%D9%88%D8%A7%D9%86%D9%82%D8%B3%D8%A7%D9%85-%D8%B3%D9%88%D8%B1%D9%8A/?utm_term=Autofeed&utm_medium=Social&utm_source=Facebook&fbclid=IwY2xjawMb0zpleHRuA2FlbQlXMAbicmlkETFLdVpibEp2RFRHREdmNGIHAR64cemVzXRCshiS-i77ahCaAnC1GLcpRpj_K-zfHujg5QDzvPmBRdYkdqBizA_aem_Wl1XplalGzyAbt-A6ZL1Gw#Echobox=1756048164
- 57) Euro News Arabic. سوريا: الشرع يستقبل وفدًا أميركيًا رفيع المستوى بالتزامن مع رفع العقوبات Accessed Sept. 1, 2025. <https://arabic.euronews.com/2025/08/26/syria-sharaa-receives-a-high-level-us-delegation-as-sanctions-are-lifted>
- 58) Independent Arabia. سوريا وإسرائيل تقتربان من الاتفاق الأمني Accessed Sept. 2, 2025. https://www.independentarabia.com/node/630527/%D8%A7%D9%84%D8%A3%D8%AE%D8%A8%D8%A7%D8%B1/%D9%85%D8%B5%D8%A7%D8%AF%D8%B1-%D8%B3%D9%88%D8%B1%D9%8A%D8%A7-%D9%88%D8%A5%D8%B3%D8%B1%D8%A7%D8%A6%D9%8A%D9%84-%D8%AA%D9%82%D8%AA%D8%B1%D8%A8%D8%A7%D9%86-%D9%85%D9%86-%D8%A7%D9%84%D8%A7%D8%AA%D9%81%D8%A7%D9%82-%D8%A7%D9%84%D8%A3%D9%85%D9%86%D9%8A?fbclid=IwY2xjawMbzsVleHRuA2FlbQlXMAbicmlkETFWZ3NMUXNLQ3hkt1NVQWwyAR4ajQrFSk5tBRGUXYv-wzgUtf9l0qk53ehDjIdudJk8-O0WjIOP_DFb2fb_Pg_aem_VxKzk9UjRBIBO7TxEHJxHw